

GOSPODARSKI VESTNIK

M. Klavžer, Franč, Lj. ...

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU

Št. 11. V Gorici, dne 1. novembra 1926 - Gorizia, 1 novembre 1926. Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10
lir letno. - Posamezna številka
po 1 liro. - Esce ogni mese.

Izdaja:
ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se naha-
jata v Gorici, via S. Giovanni 6./I.
na dvorišču.

Vsebina 11. številke 1926.

<i>Janko Furlan:</i> Meščan in deželan	209	<i>Ing. Andrej Čok:</i> O umetnih gnojil h (dalje)	219
ZIVINOREJA:		<i>Izidor Nanut:</i> Gradnja pravičnega gnojnika	220
<i>Josip Gerbic:</i> Slinovka in parkljevka	210	<i>Izidor Nanut:</i> Stroškovnik za gradnjo pra- vilnega gnojnika	223
<i>Milton Klavžer:</i> Belanska goveja pasma v naših Gorah (konec)	211	GOSPODARSKI KOLEDAR:	
<i>Dr. G. I.:</i> Prva pomoč v hlevu (dalje)	212	<i>November</i>	224
<i>Dr. Mirko Legiša:</i> Kostolomnica	213	VPRASANJA IN ODGOVORI:	
<i>M. J.:</i> Previdnost pri nakupovanju otrob	214	79. Kje se kupi vojni materijal?	225
MLEKARSTVO:		80. Kako naj gojim šparglje?	225
<i>Ing. Anton Podgornik:</i> Kdaj nehaj piniti, spiranje in gnetenje masla (s sliko)	214	81. Kako naj ubranim stiskalnice pred črvi?	226
CEBELARSTVO:		82. Kako naj prekladam čebele?	226
<i>Josip Rakovšček:</i> Proč s starim in črnim satovjem!	216	83. Kako naj pomladim svoj vinograd?	226
SADJARSTVO:		84. Ali so razpisane nagrade za svinjaka?	226
<i>Just Ušaj:</i> O napravi novodobnih sadov- njakov (dalje)	217	85. Ali se sme pokladati sveže seno?	226
***: Mali zimski pedic	218	86. Ali je grizenje pri žrebetu prirojeno?	226
POLJEDELSTVO:		87. Kako naj gnojim zelenjadi?	226
***: Sejanje pšenice	219	TRŽNE CENE:	227
		GOSPODARSKI DROBIŽ:	227
		Listnica uredništva in uprave	228

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“
sta najgotovješi zavarovalnici proti požaru, strelji,
in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST
v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

PRVA BRISKA ŽGANJEKUHA

Upravništvo
grajščine
barona
Teuffenbach
v Vipolžah

nakupuje vsako količino zdravih vinskih tropin pod jako ugodnimi pogoji. — Vpisovanje strank se vrši vsak dan, razum nedelj v upravniški pisarni v Vipolžah ob 9 do 12 ure.

Vinogradniki in kmetovalci pozor!

Tvrška „VINOAGRARIA“ v GORICI, Piazza della Vittoria (Travnik) št. 4.
prodaja

najboljše škarje za sadje in trte, garantirane znamke „Kunde“ in „Butter“, ščetke iz jeklene žice za drevje, „Antiparassit“, lep proti pedicu, jeklene grablje za vrt in hlev „original Adler“, nadalje vse kletarske, čebelarske in druge kmetijske potrebščine itd.

POSEBNOST: švedski posnemalniki za mlekarne in posestnike, odlične kakovosti z 10 letnim jamstvom.

Lastnik: **Just Ušaj**, agronom.

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

V GORICI, PIAZZA DE AMICIS
(prej Koren) štev. 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5%, večje in na daljšo odpoved vezane vloge, po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/1.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%, večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice. Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18. Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Kmetje!

Tržaška kmetijska družba v Trstu.
Via Torre bianca 19 ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Kmetijsko društvo v Gorici, Via Carducci 6, drugo dvorišče, ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh
M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemškimi zobozdravniškimi izpitom za zobozdravniška in zobotehniška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 11.

V Gorici, dne 1. novembra 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 ltr. — Posamezna številka 1 ltr.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.
:: Giovanni šte. 6., I. nadstr. ::

== Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira. ==

Janko Furlan:

MEŠČAN IN DEŽELAN.

Pojavlja se razveseljiva želja, porojena iz spoznanja, da je treba podeželskemu, kmetjsko-delavskemu življu navodil, spodbude, nasvetov in pouka, ker si ne zna sam odgovoriti na nujna vprašanja, ki vedno z večjo silo stopajo v ospredje. S tem posredno podčrtujemo dejstvo, da ne bo kmetovalec kos vedno težjim nalogam in oviram toliko časa, dokler sta mu strokovna vzgoja in izobrazba tuji.

In še drugo lahko ugotovimo. Zaman so vse želje, vsi klici po zblizanju nabraženca in tega ročnega delavca, dokler nas loči tak prepad, ki vsebuje dve vprašanji: strokovnost in duševnost.

Kakšna stena loči zemljane, kolika razlika je med nami: gledamo, poslušamo in čutimo na način, da se ne razumemo, da ne moremo imeti zadoščenja, ko govorimo z navadnim človekom. Še več je: čim manj tega človeka razumemo, tem višje se smatramo in čutimo.

Bodi tudi temu našemu nedostatku dosvečenih par vrst!

V vseh letnih časih ohrani priroda svojih čestilcem posebne zanimivosti, ki najmejo tudi onih, ki se tega ne zavedajo, da uživajo njeno lepoto podsvestno. Saj smo vsi njeni sinovi!

Meščanu se hoče vsakotoliko oddiha; gre, občuduje in se poglubi v prilačnosti prirode. Vse ga osvežuje: gozd, travnik, njiva, rudnine, rastline. Zasanja se v veličino, katere lepoto skuša opisati in opevati z zbranimi in najlepšimi besedami.

Vse vzljubi, v vse zasanja, le eden mu ostane tuj, le enega ne vidi. Saj se tega ne zaveda, ne zaveda se, da gre

mimo onega, ki s svojimi rokami, s svojim umom preoblikuje lice narave, ki ji izročja svojo dušo.

Ne vidi, ker je meščan, ker je vzgojen za čestilca narave; ker ni nikdar slišal, da bi vela iz prirode duša okornega telesa, žuljavih rok, trdih potez in težkega, skoraj svinčenega izraza; ne vidi, da so vsepovsod odlišni potnih srag delavčevih rok, kmetovega trpljenja.

Postoj malo, ti, ki se smatraš visoko nad tem navadnim človekom, ki imaš več vzgoje, več izobrazbe; Poglej še enkrat tega človeka in vošči mu prijazno besedo prvi ti, ki si duševno nad njim, nad onim človekom, ki preobrazuje obličje prirode, katere ti je tako všeč. Ogovori ga na način, da se bo čutil ne pod teboj, temveč ob tebi. Usmeri pogovor tako, da bo videl v tebi odkritega svetlovalca, dobrega učitelja. Kot sin prirode bo pravilno čutil, te bo prav razumel.

Motri ga pozorno, sledi njegovim izrazom, da izluščiš iz trde lupine zdravo jedro! Saj ni nikjer zapisano, da bi bil ravno on podedoval pečat duševnih nesposobnosti. Če bi bilo to resnica, bi ne bil danes svet na tej stopnji kulture. Kako moremo podkrepiti svojo sodbo, ki doni tako, da je ravno njemu usojeno nositi neizbrisna znamenja neznanega greha?

Če smo nepristranski, ne moremo.

Spomnim se na modrijana, ki je zavrnil nečimernega osabneža, ko je nekaj prezirljivo in poniževalno govoril o »nižji« vrsti ljudi. »Kako obsojaš samega sebe. Jaz gledam v njih le del svojega greha, svojih slabosti«, je dejal.

Res je! Nemogoče je, da bi oni človek, ki daja življenju življenje, ki kleše iz naročja pravične zemlje prve dobrine, da bi ta človek bil posebljeno zlo. Kolikor pa je — kje je to zrastle, odkod je prišlo? Izobraženec mora znati odgovoriti na to vprašanje.

Še enkrat: Dobro premišljene besede, pogovore itd., vse posvetite temu danes družabno tako nizko smatranemu sloju. Ko greste med kmetovalce — ali mu ne morete posvetiti nekaj časa v

vzgojo in pouk? Dalje: Ali bi ne mogli svoje izlete prirediti in podrediti temu smotru? Mogli bi in morali. Morali bi, ker smo njegovi.

V smotru potovanja, ki vsebuje proučevanje narave, ljudstva, šeg itd., je tudi kmetško življenje, kmetška duša. Proučujmo jih nepristransko, globoko. V to pa moramo med ljudstvo.

Ti, kmetovalec, pa uvažuj nasvete in pouk onih, v katerih spoznaš svoje prijatelje.

Živinoreja.

Josip Gerbic:

SLINOVKA IN PARKLJEVKA.

V zadnjem času se zopet pojavljajo vesti, da se ta bolezen širi po naših vaseh, posebno pa v gorenji vipavski dolini, in da ogroža našo živinorejo. Čeravno se je o tej bolezni že mnogokrat razpravljalo v naših listih, sem vendar mnenja, da nismo nikoli dovolj previdni v boju proti tej kužni bolezni.

Bolezniški znaki.

Slinovka in parkljevka je silno nalezljiva bolezen: naš živinorejec se niti ne zaveda in že jo ima v hlevu. Ta bolezen se ne omejuje samo na gobec in parklje goveda, kar je občno mnenje, nego je to bolezen, katere napade celo telo. Bolezenske kali krožijo potom krvnega obtoka po celem životu, kar je razvidno tudi že iz tega, ker ima govedo pri tej obolelosti tudi občutno mrzlico.

Ti vidni znaki bolezni imenovane slinovka in parkljevka, so gnojne rane na parkljih, na jeziku, na sluznici, v gobcu in celo na vimenu. Te znake, na katere prav posebno opozarjam naše živinorejce, zamoremo opaziti hitro potem, ko začne govedo v slučajih obolelosti nekam cmekati z gobcem, ter se mu pri tem cede sline iz gobca.

Znaki bolezni na vimenu so bolj redka stvar. Dogodi se tudi zelo pogostokrat, da ne obolijo v vseh slučajih tudi parklji, nego se bolezen pokaže samo na gobcu.

Prvi ukrepi.

Kaj naj naredi naš živinorejec, ako opazi bolezen v svojem hlevu? Najprvo mora javiti bolezen pristojnemu županstvu. Zakon, ki se tiče javnega zdravstva, in to tudi pri živini, je zelo strog.

Zelo pogostokrat se dogodi, da se bolezen zakriva, ker se živinorejci boje nadzorstva v hlevu. To skrivanje ima prvič to slabo stran, da pride človek v navskrižje z zakonom, drugič zamore marsikdo iz nemarnosti zanesti bolezen naprej, ker pride z navidezno že zdravo živaljo prezgodaj iz hleva, ko je bolezen še skrita med parklji in drugod. Tudi nujnega razkuženja hleva nekateri ne naredo po poteku bolezni, ter pustijo tako ognjišče za nadaljno širjenje bolezni.

Navodila za preprečevanje bolezni.

1. Ko kupuješ govejo živino, vprašuj vedno po živinskem požnem listu, in glej, da ne kupiš iz krajev, o katerih veš, da so okuženi. Dobro bi bilo zahtevati živinozdravniško spričevalo, da živali niso okužene.

2. Ko pripelješ govedo domov, drži, ako je le mogoče, na novo kupljeni rep 10 dni ločen od prostora, kjer imaš še drugo živino. Predno postavimo na novo kupljeno žival v isti prostor, kjer imamo že od poprej drugo živino, bi ji bilo dobro razkužiti vsaj parklje. (Eno žlico kreolina na en liter vode bi rabili kot razkužilo.)

3. V slučajih, ko divja v tvoji okolici slinovka in parkljevka, drži v hlevu čim

večjo snago. Posebno pazi, da ne zaneš v hlev bolezní z okuženo vodo. Kjer pije goveja živina iz cele vasi, tam je največja možnost okuženja. Takozvani »kali« v naših gorskih in kraških vaseh, so prava šiba božja za našo govedorejo. Prihrani si par stočakov, ter daj si napraviti vodnjak za vodo kapnico. V slučajih bolezní se ne boš kesal radi onih majhnih stroškov v primeri z izgubami, ki ti groze. Ne pusti v hlev tujih ljudi, posebno ne živinskih mešetarjev. Tudi ne obiskuj sosedovega okuženega hleva! Ne hodi brez potrebe na živinske semnje, ko že ljudje pripovedujejo o bolezní. Če si pa bil na trgu, preobuj se vsaj, predno stopiš doma v hlev. Ne dovoli, da bi perutnina brskala po hlevu, tudi ta zamore biti prenašalka bolezní.

4. Ko pa je že bolezen v hlevu, je najbolje, da vzameš čisto belo kunjco, ter isto namočiš v slinah prvega obolelega živinčeta. Z isto kunjco potem obdrgneš gobec vseh goved v hlevu. S tem pospešiš bolezen pri drugi živini, okrajšaš pa potek bolezní, ker bi se živali itak same v presledkih okužile in bi zdravljenje tako trajalo več časa. Tudi zamore postati bolezen, ako se prenaša sama od živali do živali, silnejša, ker se bolezenska kal potom prehoda skozi več poedinih goved lahko okrepi in huda vrsta te obolelosti je tu.

Daj govedu mehke in nekoliko tečnejne hrane; prežvekovanje je, žal, v pre mnogih slučajih ustavljeno, ker občuti žival bolečine vsled ran v gobcu. Napajaj obolele živali v hlevu, ker bi jim morebiti prehitra sprememba zraka škodovala in bi jim noge morebiti še bolj razbolele, ako jih vodiš na dvorišče. Dajaj obolelemu govedu postano vodo, to je, drži vodo za napajenje v hlevu v posodah, katere si poprej pripravil v času od onega napajanja od drugega.

Zdravila.

Kako zdravimo obolele živali? Gobec izpiramo s tekočino, obstoječo iz kisa in vode, ali pa z 2%no galunovo raztopino in morebiti tudi s kakim dru-

gim razkuževalnim sredstvom. Parklje izpiramo z razredčenim kreolinom, lizolom, 5%no raztopino modre galice ali pa z drugimi sličnimi razkuževalnimi sredstvi.

Kdor pozna vsa ta sredstva in obolele živali pravilno zdravi, pri tem pa vseeno potek bolezní ni tak, kot bi moral biti, to je živali predolgo ne prežvekujejo, ali pa kot posledica obolelosti parkljev žival predolgo šepa, takrat ne smeš odlašati; pokliči živinozdravnika, ter drži se njegovih nadaljnjih navodil.

—:—:—

Milton Klavžar:

BELANSKA GOVEJA Pasma V NAŠIH GORAH.

(Konec.)

Ako hočemo vpeljati novo pasmo, ne da bi se nam bilo treba bači neuspehov, moramo pa istočasno uvaževati najvažnejše okoliščine, katerim moramo zadostiti, in sicer:

I. Naravni okoliš (tla in podnebje).

Ta mora biti le malo različen od onega izvornih pasem, ki jo nameravamo križati.

II. Sorodnost med pasmama, ki naj bi se križale.

Križanje se mora vršiti z namenom, da se telesne oblike živine zboljšajo in spopolnijo. Ako ni skladnosti med pasmama, ki se križati, bomo vzgojili slabo vzraščene, malo vredne potomce, ne da bi dosegli zadovoljiv uspeh.

III. Gospodarske težkoče.

Te težkoče, ki jih je premagati, utegnejo biti bolj ali manj občutne, kar odvisi od topografičnih razmer krajev, v katerih delujemo.

Pripombe k I. točki.

Rjavo-siva švicarska pasma je doma v vzhodni Švici, ki je izredno rodovitna, bogata na prvovrstnih travnikih in pašnikih z izvrstno in obilno klajo; je-

zera in studenci vzdržujejo v ozračju milo in enakomerno podnebje s stalno visoko stopinjo vlage, ki je najugodnejši pogoj za pridelovanje mleka.

Dočim je naravni okoliš vzhodne Švice zelo različen od onega na Tolminskem, je ta skoraj enak onemu belanske doline, ki je le njega nadaljevanje in se v njem komaj opazijo talne, obdelovalne in podnebne razlike.

Že od pamtiveka se pri nas izkoriščajo planinski pašniki, ne da bi jih gnojili ne s hlevskim ne z umetnim gnojem; oni nudijo zato živini krmo, kateri primanjkuje posebno fosforne snovi. Ta krma je zelo različna od one, ki raste na švicarskih planotah in ki izvira iz pašnikov in travnikov, ki se neprestano gnojijo s hlevskim in umetnim gnojem. Živali, ki bi jih uvažali iz teh krajev, bi se v kratkem času zvrgele in bi se v njih pojavila kostolomnica in rahličnost. Proti tem nezdodam je pa bolj utrjena belanska živina, katera se je v teku let že udomačila in prilagodila našemu naravnemu okolišu, ki je skoraj enak izvirnemu te pasme.

Pripombe k II. točki.

Obstoja li sorodnost med rjavo-sivo švicarsko in belansko pasmo?

Ti dve pasmi sta zelo različni; belanska spada k govedom kratkega, rjavo-siva švicarska pa k onim dolgega života. Drugo zunanjo razliko opazimo na barvi dlake in smrčka: ena je enakomerno rjava ali siva in ima črn smrček, druga pa je rdeče cikasta in ima rožast smrček. S križanjem teh dveh pasem bi izpodredili spakedrane živali in bi gotovo ne prišli do zaželjenega cilja.

Pripombe k III. točki.

Gospodarske težkoče, ki bi jih morali premagati, bi bile ogromne. Vasi so v naših hribih majhne in ena od druge zelo oddaljene. V nekaterih krajih traja spuščevalna doba le nekoliko mesecev in treba za vsako vas, včasih za majhno skupino hiš, vsaj enega bika. Ako bi hoteli uvesti plemenjake nove pasme in z njimi izpodrinili domačo cikasto, bi rabili

na stotine bikov in bi morali izdati več milijonov lir za njih nabavo. Upoštevali je tudi, da manjka v srednjem govedorejskem okrožju, v katerem se redi rjavo-siva švicarska pasma, še mnogo čistokrvnih bikov in da bo še za to okrožje težko dobiti zadostno število dobrih plemenjakov, potrebnih za ureditev spuščevalnic.

Iz omenjenega jasno razvidimo, da bi ne bila v naših hribih umestna prememba pasme in da bi bilo mesto tega bolje, da bi se strogo nadzirale spuščevalnice bikov z namenom, da se čim prej izločijo slabi plemenjaki ter nadomestijo z dobrimi.

Z uporabo dobrih plemenjakov, s skrbno in pravilno odrejo junčkov in junic, ki se najbolj bližajo čistokrvni belanski pasmi, bomo v kratkem svojo domačo živino prelevili v belansko. Mlečnost, sposobnost za delo in hifer razvoj bomo pa v naši živini sami vzgojili z odbiranjem primernih živali.

Predpogoj za izboljšanje naše goveje živine je pa strogo izvajanje določil pravilnika k zakonu o spuščevalnicah bikov in to nam dokazujejo vse v živinoreji najbolj napredne dežele, v katerih so že mnogo let v veljavi slični zakoni.

—:—

Dr. G. J.:

PRVA POMOČ V HLEVU.

(Dalje.)

Glavna navodila, kako naj si umen živinorejec pomaga v sili v posameznih slučajih, sem že navedel v svojih dosedanjih člankih.

Naj danes zapišem nekoliko splošnih opazk glede na skrb za zdravje živine.

Bolezniški vzroki in njih preprečitev.

Večina živinskih bolezni je ozdravljiva, samo če začnemo o pravem času zdraviti in če umno zdravimo. Ako pa tega ne naredimo, pogine mnogo živali za boleznimi, katere bi bile drugače ozdravljive. Še celo rane želodca in

pljuč se izjemno zacelijo, če jih zdravi pravi veščak. Docela neozdravljive pa so rane srca, možganov in hrbtne mozga, in črvivost; tudi takrat smrt ne izostane, če izgubi živinče vsled ran blizu polovico krvi.

»Lažje in ceneje je boleznim zabraniti, kakor jih zdraviti,« veli resničen živinorejski pregovor. Naj ti to dokažem z zgledom! Ti si se pripeljal z znojnim konjem domov. Odrgal si ga s slamo, sprevajal nekaj časa po dvorišču in ga potem pokril s plahto; napojil si ga pa šele čez tri ure. Istega dne se je pripeljal tudi tvoj sosed z vročim konjem s poša. Njegov hlapec je konja izpregel, privezal ga v mrzli hlev, še pokril ga ni. Sosedov konj se je prehladil in obolel na pljučnici. Sprva ga je sosed sam zdravil; ko ni šlo, je poklical veščaka, ki je konja ozdravil. Toda sosed ni imel samo znatnih stroškov, ampak tudi mnogo škode, ker konj dolgo ni bil za delo. Ti si pametneje postopal, ker si na lahek način odvrnil morebitno pljučnico od svojega konja. Ali ni torej res lažje in ceneje boleznim zabraniti, kakor pa ozdraviti!?

Odvračaj torej po možnosti bolezenske vzroke, t. j. tiste vplive, ki utegnejo roditi boleznim. Veliko nesreč lahko odvrneš, če odstraniš vse to, kar povzroča boleznim. Umen živinorejec je oni, ki je v prvi vrsti čuvar zdravja ter šele v drugi vrsti zdravitelj, kajli on ima malo nesreč v svojem hlevu. Presodi v mislih gospodarje svoje domače vasi, pa se o resnici tega prepričaj. Povsod je živina večjih in umnih posestnikov bolj zdrava in boljša za užitek, kakor ona največjih in zanikarnih živinorejcev.

Pazi posebno, kako ravnaš pri krmiljenju živine in kako živino oskrbuješ. Bolezenske vzroke delimo v zunanje in notranje. Ni potreba, da bi jih tu vse našteval. Sicer pa, ako si čital pazno »Gospodarski vestnik«, si moral opaziti, da so drugi strokovnjaki podrobno opisali najnavadnejše boleznim, ki se pojavljajo v naših hlevih, njih potek in način zdravljenja. — (Konec.)

Dr. Mirko Legiša:

KOSTOLOMNICA.

Kostolomnica se je pri nas pojavila v večji meri po svetovni vojni. Vzrok temu je, da so živinorejci pred vojno bolje oskrbovali živino kot jo oskrbujejo sedaj. Pri nas občutijo posledice te bolezni v prvi vrsti goveja živina, koze, ovce in prasiči. — Večina naših mlekarijev in mlekaric gleda samo, kako bo žival bolje izčrpal, ne pa tudi na to da bi živali vse potrebno pokladal. Tako pomankanje soli in še posebno apnenih in fosforne kisline povzročajo pri prej omenjenih vrstah živali kostolomnico.

Čudno se nam zdi na prvi pogled, da je ta bolezen zelo razširjena na Krasu, kjer je ravno apnenec v ogromni množini. In vendar je kraško seno zelo ubogo na apnenih in fosfornih soleh. Kraška tla so votla, dežnica pa je tekom časa stopila vse raztopljive soli ter jih odnesla. Radi poletne suše ne more trava usrkati navadno še tistega, kar je razpoložljivo. Pašniki in travniki so stari in izčrpani, umetnih gnojil pa ne dobivajo. Nič ni torej čudnega, da ni tudi seno tako kot bi moralo biti. Z druge strani je dežnica jako uboga na apnenih soleh, z drugo pitno vodo pa večina Krasa ni oskrbljena. Naravno je torej, da se morajo pokazati posledice krmiljenja s takim senom in vodo tudi pri goveji živini.

Živinče, ki trpi na kostolomnici navadno ne kaže nobenih posebnih znakov kake bolezni, vidi pa se, da vedno peša in mršavi. Prvi vidni znak je največkrat krevljanje, najprej na eno in na posled na vse štiri noge. Živinče težko leže in težko vstaja, — včasih mu otečejo členi. Krave se ne pojajo. Rade pobirajo cunje, kosti, podplate, objedajo lesene jasli, ližejo zid, in rade pijejo scalnico in vsako smrdljivo vodo. Velikokrat se opažajo ti znaki pri brejih kravah, posebno v drugi polovici. Ta pojav je tudi razumljiv, ker razvijajoč se mladič rabi mnogo apnenih, fosfornih in drugih soli za gradnjo okostja. — Pri

vsaki živini, ki boluje na kostolomnici, opazamo, da so vsa rebra, posebno pa zadnje, jako upogljiva in mehka.

Posledice te bolezni so jasne: živinče mršavi, peša in naposled podleže boleznim. Navadno žre do zadnjega, ustajati pa ne more. Gospodarju ne preostaja drugega, kot da je zakolje. Zelo pogosto najdemo tako živino zjutraj v hlevu z zlomljeno nogo, ali pokvarjenim kakim drugim delom telesa. Molzne krave izgubijo mleko in tudi kakovost je mnogo slabša.

Zdravimo to bolezen na ta način, da živini po možnosti premenjamo krmo, ji pokladamo močnate jedi, ter vsak dan po eno žlico klajnega apna. Zdravljenje traja navadno par mesecev. Priporočljivo je pa pokladati klajno apno v gorjomenjeni množini brejim kravam, tudi če iste ne bolujejo na kostolomnici.

—:—:—

J. M.:

PREVIDNOST PRI NAKUPOVANJU OTROB.

Večkrat se je poudarjalo potom časopisja, tudi »Gospodarski vestnik« je polagal ljudstvu na srce, naj pazi pri nakupu potrebnih krmil za živino. A vsa ta priporočila se še ne upoštevajo tako, kakor bi se morala.

Znano bi moralo biti že vsem, da je po novih predpisih obvezno, da ima vsaka vreča z živalskimi krmili svoj listek, na katerem mora biti označeno, kakšne so otrobi in koliko % primesi je v njih. Listki na vrečah so po veliki večini izpolnjeni v italijanskem jeziku:

»Crusca pura«, to je »pšenične otrobi«, ali pa »Crusca tagliata col 25% bola riso« po naše »mešane otrobi s 25% riževih otrob«. Po večini so otrobi na tak način mešane. Lahko pa je tudi manj ali pa več primesi in pa tudi druga tvarina. Riževe otrobi so sicer za živino neškodljive, so pa popolnoma brez redilnih snovi in zato živini nič ne hasnejo.

Kupec navadno vpraša za ceno blaga. Ako mu ta prija, kupi, ne vpraša pa po dobroti in kakovosti blaga, na kar bi se moral v prvi vrsti ozirati. Zato je na mestu, da se vsak sam prepriča, kaj je na listkih označeno, da ne bo morda prevaran.

Da boste imeli jasno sliko o stvari, Vam hočem navesti primer: 1 vreča od 100 kg pšeničnih otrob stane po današnjih cenah v razprodaji 120 lir, mešane otrobi s 25% riževih pa 110 lir. Ker so druge ceneje, se stranka pogodi za te, in misli, da je prihranila 10 lir. Ne pomisli pa, da vozi ali nosi domu v resnici samo 75 kg dobrih otrob in ne pa 100 kg.

Če razdeliš 120 lir na 100 delov, te stanejo prve otrobe 1,20 lir kg. V drugem slučaju pa moraš razdeliti 110 lir na 75 delov, tako da te stanejo druge otrobi 1,46 kg. Kakor lahko vidiš, imaš pri kg nič manj kot 26 stočink škode.

Kakor kaže ta jasen primer, morate paziti pri nakupovanju otrob, a ravno tako previdni bodite pri nakupih vseh drugih potrebščin, da ne boste brez potrebe oškodovani.

Rabite OREHOVE TROPINE, najcenejše močno krmilo!

Mlekarstvo.

Ing. Anton Podgornik:

KDAJ NEHAJ PINITI, SPIRANJE IN GNETENJE MASLA.

1. Konec pinjenja ali melenja. Ko dosežejo maslene kepice ali maslena zrnca v pinji velikost ali debelost kono-pljinega zrna ali drobnega grahovega

zrna, takrat je pinjenje končano. Ako pinimo preko te meje, ne dosežemo večje množine masla, pač pa bo trpelo maslo na kakovosti; maslo se v pinji zbere v večje kepice ali celo le v par kep ali eno samo kepo. S takim pinjenjem, ki ne konča pravočasno, pa pride v maslo veliko preveč pinjenja, ki se ne da spravi

viti več tako lahko in v zadostni meri iz masla. Čimveč pinjenca pa ostane v maslu, tem manj trpežno je, tem hitreje se lahko maslo skvari. V pinjencu so namreč tudi beljakovine, ki so izvrstna hrana tudi za razvoj bakterijev, ki povzročajo, da se maslo lahko skvari. S pravočasno končanim pinjenjem pa prav pripomoremo, da ne pride preveč pinjenca v maslo. Zato glej, da končaš vedno s pinjenjem o pravem času. Lažje je namreč preprečiti, da ne pride v maslo preobilo pinjenca, kakor pa ga spravljati in spraviti v dovoljni meri ven iz masla, ko je že enkrat v maslu. Pa tudi druge napake se lahko pojavijo v maslu, ako ne nehamo piniti pravočasno.

2. Spiranje masla. Po končanem pinjenju pustimo maslo še kake pol ure v pinji, da se maslo v njej umiri, shladi in da postanejo maslene kroglice bolj trdne. Ko na to pinjenec odcedimo iz pinje, prilijemo k maslu vodo in nalahko zavrtimo pinjo in tako speremo v njej maslo. Ali pa vzamemo maslo s sitom iz pinjenca iz pinje, ga denemo v posebno posodo in speremo. Lahko tudi spiramo maslo, ko ga zajemamo iz pinje s sitom, sproti v situ. Maslo spiramo vsled tega, da odstranimo iz njega čim več pinjenca in pa zvišamo s spiranjem trpežnost masla. Maslo spiramo tem bolj, čim dalje časa naj se drži. Vendar pa ne smemo preveč spirati masla, ker s spiranjem lahko zgubi maslo nekoliko svoj prijetni duh. Premočno spiranje torej lahko škoduje kakovosti masla.

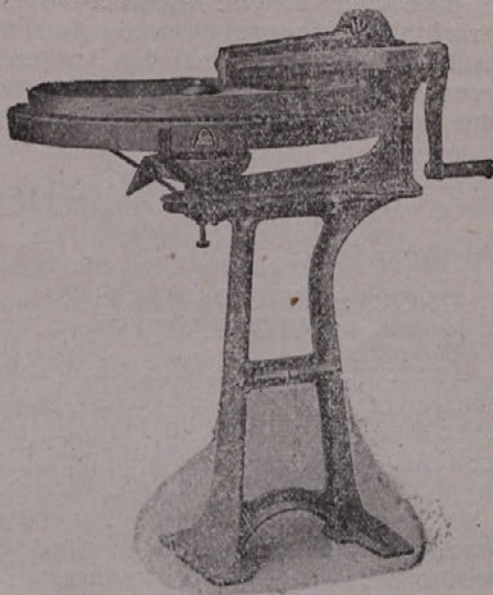
Za spiranje masla pa se priporoča rabiti le prekuhana ali visoko pasterizirana in na to na 10° do 15° C shlajena voda. Tudi če velja voda za čisto studenčno in dobro pitno vodo, jo je vedno prekuhati, primerno shladiti in na to prekuhati, primerno shladiti in na to prekuhati za spiranje. Toliko bolj je potrebno to storiti z deževnico in sploh z vodo, ki jo zbiramo in hranimo v vodnjakih.

3. Gnetenje masla. Spiranju masla sledi gnetenje masla. S pomočjo gnetenja hočemo

a) tesno in trdno združiti maslene kepite;

b) odstraniti ves pinjenec, ki se drži maslenih kepic, ter

c) zvišati trpežnost masla in mu dati skozinsko enakovrstno kakovost.

Gnetilnik »Astra« družbe Alfa Laval.

Dobro pa se dá gnesti maslo le s pripravo, ki jo imenujemo gnetilnik. Gorenja slika nam kaže gnetilnik »Astra«, ki je pripraven za majhne mlekarnice. Brez gnetilnika bi ne smela biti nobena mlekarna, ako hoče izdelovati dobro maslo. Glavna dela gnetilnika sta gnetilni krožnik in rebrasti valjar, ki se oba vrtita pri gnetenju. Ko hočemo maslo gnesti, ga denemo v primerni količini na gnetilni krožnik, na kar gnetilnik zavrtimo. Maslo se pri tem razširi po krožniku v tenko plast, v katero vtisne valjar istočasno brazde, v katerih se zbira pinjenec in vodene kaplje. Da se pinjenec in vodene kaplje lahko in kolikor mogoče popolno odcedijo in odtečejo po odtočni luknji raz krožnik, je treba počasi gnesti. Po vsakokratnem gnetilnikovem obratu se cela plast masla zvije z lesenima lopaticama skup in se polisne počez pod valjar ter se gnete znova. Zopet nastane tenka plast z brazdami, po katerih se odcedi pinjenec. Tako nadaljujemo, dokler ni gnetenje končano.

Gnetenje masla pa smatramo za končano takrat, ko se na maslu ne prikaže več nikake kaplje pinjenca, temveč le še čiste vodene kapljice. Navadno zadostuje, da pregnetemo maslo z gnetilnikom 10 do 12 krat. Da se maslo preveč ne obdela in zgnete, da ne postane belkasto, mazavo itd., ne smemo

predolgo gnesti. Paziti je tudi na to, da za gnetenje določeno maslo ni ne pretrdo in ne premeško, ne premrzlo in ne pregorko. Ako postane maslo med gnetenjem premeško, moramo prekiniti gnetenje toliko časa, dokler ne postane maslo za nadaljnjo gnetenje zopet dovolj trdo.

Čebelarstvo.

Josip Rakovšček:

PROČ S STARIM IN ČRNIM SATOVJEM!

Ker je čebelarstvo tako staro kakor človeški rod, ni čuda, če je ta gospodarsko-kmetijska panoga vsestransko raziskana, da ni zlahka pisati nekaj izvirnega; kvečjemu je možno podati le to, kar si sam preiskusil kot priznano dobro in koristno. Zato je povsem umestno, če stare in preizkušene izsledke ponavljamo, da jih mlajši rod temeljiteje spozna, starejši pa znova osveži.

Da ne bo uvod daljši nego jedro — zato k stvari:

Vsaka čebelna družina, najsi je v najbolj priprostem ali najmodernejšem panju, ima satovje, ki ji služi v odgojo čebel-delavk, trolov in malic. V satovje spravljajo čebele tudi med in obnožino. Med najraje prinesejo v gorenje satne celice, ki so večkrat nekoliko daljše in navzgor privzdignjene, a srednje so namenjene v prvi vrsti za odgojo čebel-delavk, ki so po svojem bistvu glavni del čebelne družine. Vzreja mladih čebel traja ob dobri paši nepretrgoma, počenjši od januarja ali februarja do konca septembra. Lahko računimo, da se to vrši skozi 8 mesecev, okroglo 240 dni v letu. Ker traja preobrazba čebele 20 do 21 dni, se izleže več ali manj v istem satovju do 12 krat na leto nov zarod, ki pušči v celicah svoje rožene košulje (ovojke) in ki jih starejše čebele k celičnim stenam prilepijo. Ali je zato čudo, če se celice zožijo, da ne more vanje telesno močno razvita matica s svojim

rodkom ob zaleganju jajčec ali da se medvedu šibkejši, manjši čebelni rod, od katerega ne moremo pričakovati bogi-vede kake koristi. Posledica tolikratne odgoje mladega čebelnega rodu je poleg tega počrnenje in podrevenenje satovja.

Satovje, radi že opisane izlege in radi notranje sopare, postane že v tretjem oziroma četrtem letu prav črno in drveno, da je brezpogojno potrebna negova menjava. To se pri panjih s premakljivim delom popolnoma lahko zvrši, pri jesenskem odbiranju panjev — plemenjakov. Izmenjava starih, črnih satov v panjih z nepremakljivim delom je združeno z večjimi težavami, skoroda nemo-goča. Treba je tak panj kasirati. Dolgoletna praksa mojega čebelarjenja me je potrdila v mnenju, da čebele za staro satovje ne marajo, da vanj nič kaj rade ne prinašajo medu in da malica ne stavi zalege. Črno in plesnjivo satovje je ognjišče raznim čebelnim boleznim.

Tudi črno in staro satovje ima svojo solnčno stran: je bolj gorko, zato je bolj prikladno za prezimovanje čebel; tudi ob prevažanju čebel v pašo je bolj odporno, se hitro ne ugreje in se ne sede, ker ima le 30 do 35% voska, dočim ima mlado satovje 70 do 80%. Radi stvarnosti moramo končno še pripomniti, da se staro satovje v izmetalnici ne krivenči in lomi tako lahko kakor mlado. Kljub naštetim prednostim, ki jih ima staro satovje za čebelarjenje, stojim pa neomajano na stališču, da je le mlado satovje podlaga uspešnemu in dobičkanosnemu čebelarjenju, zato proč s starim in črnim satovjem!

Sadjarstvo.

Just Ušaj:

O NAPRAVI NOVODOBNIH SADOVNJAKOV.

Dočim kaže vse na to, da nima vinogradništvo v naših krajih prave prihodnosti, pridobiva sadjarstvo vedno večji pomen. V nekaterih krajih so vinogradniki to že spoznali, in začeli so zasajati sadno drevje v večji meri. Začetek je torej tu, in sedaj bi bila velikanska škoda, če bi se ne napravili ti nasadi tako, kakor to zahtevajo novodobna in praktična izkušva. Pogreški, ki se pri novih nasadih napravijo, se potem trajno bridko maščujejo, in so v stanju spraviti potem kmetovalca ob vse veselje do sadjarstva. Zato smatram, da je temeljit poduk v tej zadevi in stroki, sedaj tako nujno potreben, kakor nikdar prej. Z namenom, da pojasnim ono najnujnejše, kar mora vedeti vsakdo, ki si želi napraviti sadovnjak po modernih načelih, napišem par člankov o tej zadevi.

Pomen in način modernega sadjarstva.

Moderno sadjarstvo zahteva sklenjenih nasadov; pa bodisi takih, kjer ne raste razven sadnega drevja, nič drugega, ali pa takih, v katerih se zemlja izpod drevja izkorišča tudi v druge svrhe, bodisi koš vrt, njiva ali travnik. Prvi so zasajeni bolj na gosto s sadnim drevjem, drugi pa bolj na redko, da ne zasenčujejo preveč zemljišča in omogočijo s tem pridelek pod drevjem. Če je sadje v takih sadovnjakih glavni pridelek, imenujemo tako zemljišče sadovnjak; če je pa položeno večjo važnost na pridelek pod drevjem, pa takega zemljišča ne smemo imenovati več sadovnjak, ampak s sadnim drevjem zasajen vrt, njivo ali travnik. V modernem sadjarstvu pa ne smemo saditi drevja raztreseno po raznih parcelah in zemljiščih, ker če je drevje na ta način zasajeno, nam je skoraj izključeno mogoče izvršiti vsa dela in opravila, ki so pri oskrbovanju sadnega drevja potrebna.

Pa v tem slučaju ni samo velika razdalja med posamezni drevesi, ki otežuje oskrbovanje, ampak velikoveč preprečujejo večkrat kulture pod drevjem kako opravilo, ki bi ga morali izvršiti na drevju. N. pr. če raste pod drevjem zelje, detelja itd., ne smemo radi teh pridelkov poškopiti sadnega drevja z svinčenim arzeniatom in drugimistrupi, da ne zastrupimo pridelka pod njim. Zato so pa za moderno oskrbo sadnega drevja najprikladnejši sklenjeni sadovnjaki brez drugih pridelkov pod drevjem. Od takih sadovnjakov lahko pričakujemo velik pridelek in lepo sadje, ki bo imelo ceno in se bo lahko prodalo. Seveda mora biti napravljen sadovnjak po vseh pravilih in pozneje tudi oskrbovan, kakor to zahtevajo moderna izkustva.

Kako je napraviti sklenjen sadovnjak brez drugih kultur pod drevesi?

Najpoprej moramo izbrati za sadovnjak potrebno prikladno zemljišče, v kolikor mogoče ugodni in pred močnimi vetrovi zavarovani legi. Zemljišče moramo po zimi prekopati 80 do 120 cm globoko. Pri prekopavanju moramo paziti, da plasti zemlje medseboj dobro pomešamo. Nikakor pa ne sme priti v ono plast zemlje, v kateri bodo stale korenine najslabša prst. Pri prekopavanju moramo zemljišče tudi dobro pognojiti z dobrim hlevskim gnojem. Gnoja moramo toliko potrositi, da ga bo drevje imelo nekaj let v obilici na razpolago. Če je zemlja drugače dovoljno rahla in ni pretežka, in če nam primanjkuje hlevskega gnoja, porabimo lahko malo manj gnoja, a nedostatek krijemo z umelnimi gnojili, seveda samo s takimi, ki jih smemo gnoju primešati, in katerih moč v zemlji traja več let. Gnoja je treba toliko potrositi, da lahko z njim celo zemljišče eno ped visoko pogrnemo. To dosežemo s 15 do 20 cm³ gnoja na 1000 m² površine. Ta gnoj moramo pomešati enakomerno med vse zemeljske plasti. Ko je zemljišče prekopano in

pognojeno, ga pustimo čez zimo stati v velikih grudah, da zemlja premrje. Spomladi ga zasadimo potem z drevjem, Predno pa začnemo saditi, moramo rešiti sledeča važna vprašanja:

Katero sadje bi bilo razmeram, legi in zemlji najbolj prikladno?

Če smô to določili in morda dognali, da z ozirom na kakovost zemljišča in njegovo lego, bi bilo mogoče z islim uspehom gojiti več vrst sadja, se bomo odločili za ono vrsto sadja, ki se najlažje in najdražje proda, in ki daje z ozirom na oskrbovalne stroške največji čisti dobiček. Izbera je tudi v tem pogledu velika, ker ni res — kar nekateri mislijo — da je v stanu dati samo breskev velik dohodek. Ravnotako dosežejo velike prihodke tudi z drugim sadjem, n. pr. z gojenjem jabolk v pokrajinah gornje in spodnje Adiže.

Da bodete lahko določili, katero sadje bo v določenem zemljišču z ozirom na svojo lego in kakovost najbolje uspevalo, pomnite sledeče:

Jablana ljubi precej vlage v zemlji in v zraku. Tudi če fla niso posebno globoka, ne škodi mnogo, ker jablana dela korenine bolj pri vrhu. Najbolj ugodna je peščena ilovica, ki vsebuje dovolj apna. Glede na lego uspeva jablana najbolje v večkrat meglenih in vlažnih nižavah.

Hruškam ugajajo globoka in nekoliko ilovnata in zmerno vlažna fla.

Črešnji ugajajo apnena prvotna, preprosta in rodovitna zemlja, ki pa mora imeti vendar dovolj vlage. Ljubi veliko svetlobe, zraka in prepriha in hribovito lego.

Češpljam in slivam ugaja rodovitna, vlažna, humozna, ilovnata zemlja, ki je vsaj $\frac{3}{4}$ m globoka, propustna in v zavetni legi.

Breskev zahteva mnogo toplote in svetlobe. Solnčna toplota in proti jugu obrnjena zavetna lega ji najbolj prija. Zemlja bodi propustna in topla, srednje težka, in dovolj apnena. Težka in mastna zemlja ne ugaja breskvi. V nji jo prime smolikavost.

Marelice uspevajo v močni in težki zemlji in v suhem zraku. Ker marelica zgodaj cvete, ji kasni pomladanski mraz zelo škodi.

Mandelj uspeva najbolje na suhih, vročih in kamnatih tleh, kjer ugaja tudi trti. — (Nadaljevanje sledi).

—:—

MALI ZIMSKI PEDIC.

Mali zimski pedic je nočni metuljček. Samec je popolnoma razvit, kakor metulji sploh, samica pa ima mesto kril le štiri kratke izrastke, vsled tega ne more letati. Zato pa ima pa tri pare prav krepkih nog, da lahko izvrstno teka.

Ta metuljček se prikaže pozno jeseni, oktobra in novembra, navadno poiem, ko nastopijo prvi jesenski mrazovi. V toplejših krajih in ugodnih zimah ga je včasih videti celo decembra in januarja. Podnevi ždi na drevju v razpokah in po vejah, kjer ga prav težko zapazimo. Šele o mraku oživi, tedaj letajo samci po zraku, samice pa takoj, ko zapuste bubo, tečejo po zemlji do prvega sadnega drevesa in plezajo potem po deblu navzgor. Ko se na deblu oplode, samci kmalu potem poginejo, samice pa hite v vrh, kjer odlože med popje kakih 250 jajčec v kupčkih po 20 do 40 skupaj. Najljubše so jim češnje in jablane.

Mnogoletne in obširne izkušnje so pokazale, da se je mogoče pedica ubraniti najlažje in najgotoveje v pozni jeseni, ko prileze iz zemlje metuljček, in sicer na ta način, da polovimo samice, ko lezejo (ker ne morejo leteti) po deblu v vrh sadnega drevja. Lovimo jih pa na papirnatih pasovih, ki jih privežemo na debela in namažemo s kakim lepljivim mazilom, na katerem se nežne živalice primejo in kmalu poginejo. Te pasove imenujemo zato lepljive pasove. Priredimo jih pa takole:

Kak poldrugi meter od tal prav na gladko osnažimo raskavo skorjo na deblu kakih 20 cm na široko. Ako ima globoke razpoke, jih zamažemo z ilovico, da samica pod pasom ne zleze naprej.

Nato opašemo deblo z močnim, 10 do 15 cm širokim papirjem, ki se narašč v ta namen pripravljen kupi, ali pa se vzame zato sploh kak debel, močan papir. Pas privežemo zgoraj in spodaj pravtesno k debelu z vrvico ali še bolje z žico. Naposled ga namažemo okrog in okrog kake tri prste na širokem s primernim lepilom, ki ima to lastnost, da ostane več mesecev lepljivo. Mažemo s kako leseno lopatico. Dva milimetra debela prevlaka zadostuje popolnoma. Pri tem delu moramo zelo paziti, da ne pustimo kakega prehoda pod ali nad pasom, po katerem bi pedičeva samica lahko prišla nepoškodovana v vejevje drevesa.

Pasove odstranjujemo zgodaj spomladi. Najbolje, da jih sežgemo. Zelo priporočljivo pa je, da jih pustimo do

maja na drevju in jih pred spomladjo vsekakor še enkrat prenovimo (premažemo). Ako bi se na spomlad na kakem drevju pokazali pedici, jih lahko spravimo z drevja z močnim tresenjem. Potem zlezejo nazaj in obliče na pasu.

Lep se ne sme mazati naravnost na deblo brez papirnate podlage. V lepivo so tvarine, ki lahko zamore lubad in drevo na ta način močno oškodujejo. Zlasti velja to za mlado sadno drevje z nežno kožo.

Uspeh pokončavanja pedica ni zavisen od skupnega delovanja vsega ebivalstva. Kdor polovi samice, ko lezejo na drevje, bo imel mir pred pedici. Na sosednjem vrtu, kjer morebiti niso opasali drevja z lepljivimi pasovi, bo pa škodljivec vse uničil.

—:—

Poljedelstvo.

SEJANJE PŠENICE.

Zemljo, ki je odmenjena za setev žita, moramo dobro preorati in očistiti vsakega plevela. Oranje naj se vrši le v suhem vremenu. Tudi pobranati moramo zemljo dobro, da se na ta način zdrobijo vse kepe.

Gnojenje in sicer pravilno gnojenje naj ti bo velika skrb. Ohrani rajši svoj hlevski gnoj za turšico in gnoji pšenici z umetnimi gnojili. Preorano njivo (3600 m²) pognoji z 200 kg superfosfata in 50 kg apnenega dušika, ki si ju prej zmešal. To velja za težke zemlje. V lahki beščeni zemlji gnoji z 200 kg superfosfata s 40 do 50 kg žveplenokislega amonjaka in z enako množino kalijeve soli. Ko si potrošil umetna gnojila, pobranaj zemljo, šele potem sej pšenico.

Za seme rabi le izbrano, izčiščeno in zdravo seme, ki kljubuje raznim žitnim boleznim. Ako rabiš seme lastnega pridelka, očisti ga prej z žilnim prevejavnikom. S tem pridobiš mnogo, zgubiš pa ničesar.

Ako ti je le možno, sej pšenico v vrstah po 20 cm narazen. Najboljše s

sejalnim strojem. Z njim prihraniš 20% na semenu, pozneje pa ti bo lažje ruvali morebiten plevel izmed žita.

Pred setvijo ne zabi na razkužitev semena. Vlakni v to svrhu koš s semensko pšenico v 1½% raztopino modre galice za eno minuto.

Najprimernejši čas za setev je prva polovica oktobra. A trajno deževno vreme je letos zakasnilo marsikatero setev. Pozna setev ni nikdar tako uspešna. Da pa si tudi v tem primeru zagotovimo dober pridelek, moramo nekoliko boljše gnojiti in pa nekoliko bolj na gosto sejati. Posebno na dušičnata gnojila ne smemo v tem slučaju pozabiti.

—:—

Ing. Andrej Čok:

O UMETNIH GNOJILIH.

(Dalje.)

Vsled takih uspehov Thomasove žindre odnosno vsled neuspehov superfosfata, ki vsebuje vendar enako, večkrat še večjo množino hranila fosforne kisline, na takih zemljah je dovolj jasno

razvidno, da je bilo to onih 50% apna v žlindri, kateremu se ima zahvaliti v prvi vrsti povišanje rodovitnosti. (Superfosfat vsebuje sicer tudi nekaj ali samo okrog 18% apna).

Tu se pa konča razpravljanje z samimi besedami in začeli je treba računati s številkami. Ako hoče naš kmet dobro gospodariti, mora računati in to posebno pri umetnih gnojilih. Kmet naš in sploh kmet ne sme čakati le, češ, bo že Bog dal. Postati mora špekulant, računar, skratka postati mora »razumen kmet«.

Danes plačuje naš kmet za 100 kg superfosfata okrog 32 lir, za 100 kg Thomasove žlindre pa 52 lir. Thomasova žlindra, ki ima torej samo to boljšo lastnost od superfosfata, da vsebuje okrog 32 kg več apna v 100 kg gnojila stane celih 20 lir več. Naš kmet, ki kupuje Thomasovo žlindro mesto superfosfata, plača torej za 32 kg apna 20 lir ali za 100 kg apna celih 60 lir. Pri nas torej, kjer razpolagamo z živim apnom po 15 lir za 100 kg, ga plačuje naš kmet po celih 60 lir. Koliko je pa naših kmetov, ki imajo v bližini svojih kislih in močvirnatih zemelj na razpolago dober lapor, ki vsebuje često nad 60% apna. V marsikaterem takem slučaju bi ga stal 1 kvintal ali 100 kg apna že na njivo napejanega jedva svojih 5 ali še manj lir. Kmet, ki kupi 12 kvintalov Thomasove žlindre (za 1 ha približno 3 leta), prihrani lahko celih 180 lir, ako kupi mesto te žlindre 12 kvintalov superfosfata in 385 kg živega apna po 15 lir in to pri enakem ali pa že boljšem uspehu nego s Thomasovo žlindro. Res je, da mora superfosfat in apno, in sicer apno vsaj 15 dni prej, posebej trositi, trošnja prahu na 1 ha površine bo pa stala komaj svojih 10 lir. Pri 12 kvintalih se prihrani torej na ta način z živim apnom celih 170 lir (živo apno sicer ni samo čisto apno, a vsebuje v 100 kg približno 30 kg kisika, ki je pa itak zelo dobrodošel raslinam), kar pomeni za naročilo celega vagona — kmetijske organizacije — lepih 1280 lir.

Izidor Nanuš, stavbenik v Gorici:

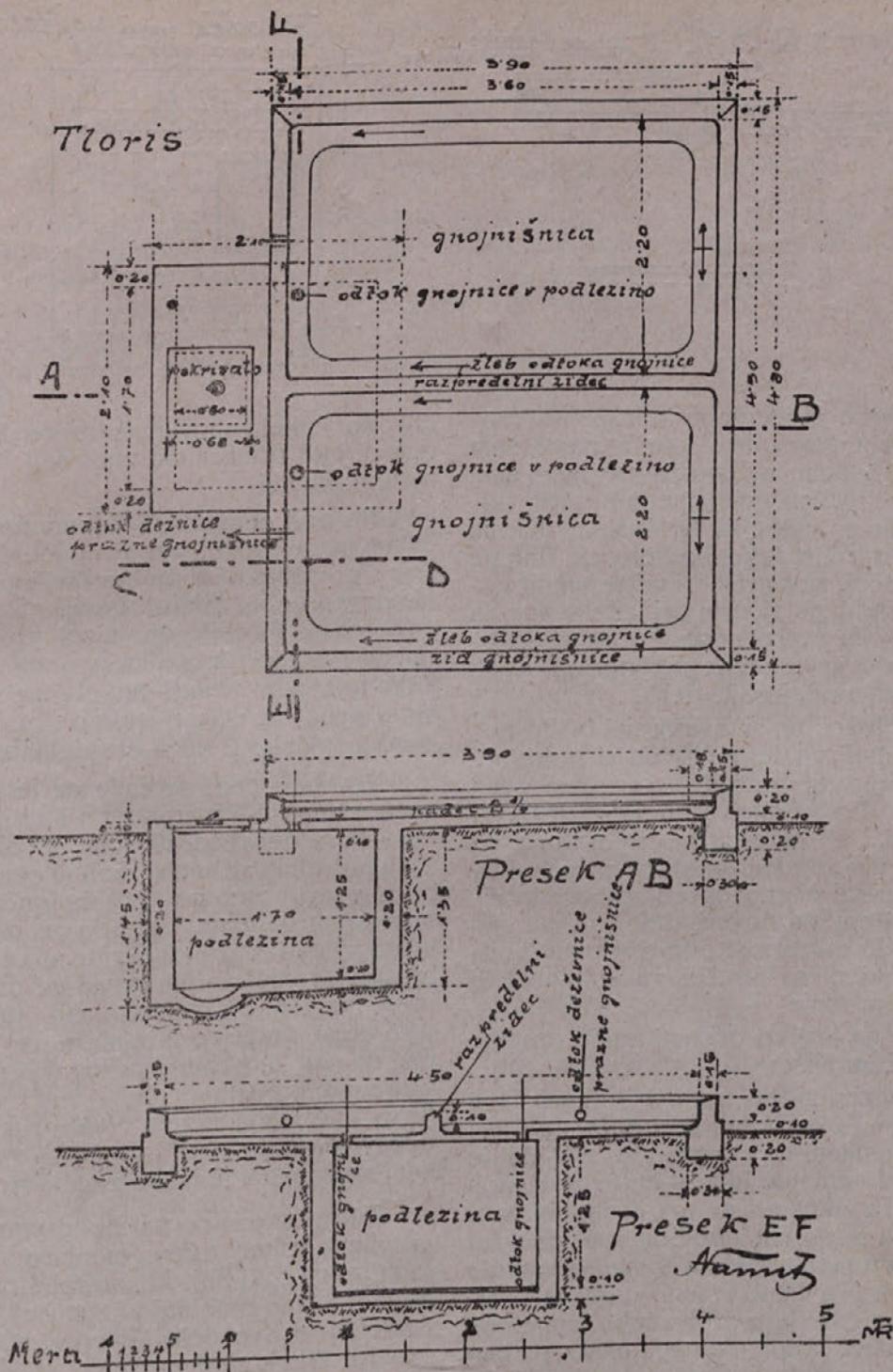
GRADNJA PRAVILNEGA GNOJNIKA.

Kakor je čitateljem znano, je sedanja vlada odredila potom posebnega zakonskega odloka, objavljenega v Uradnem listu z dne 24. septembra 1926, pod štev. 1605, da si mora vsak živinorejec pod kaznijo zgraditi gnojnišnico tekom 18 mesecev od dneva objave omenjenega zakona in to radi čimvečjega pridobivanja naravnih gnojil za poljedelstvo.

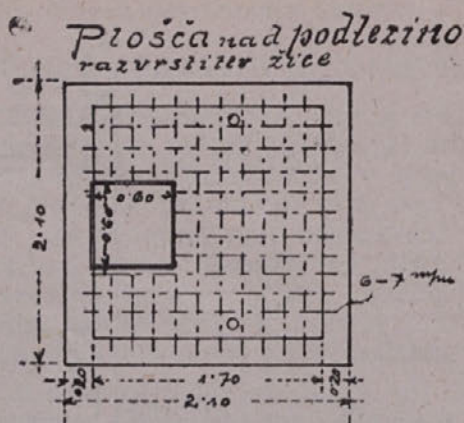
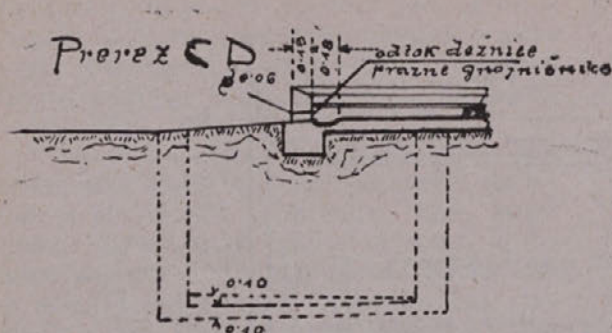
Ker pa je različnost takih obzidanih gnojnišnic raznovrstna in v današnjih časih draga stvar, ki si je vsakdo ne more privoščiti (sicer pa vlada prisili v posebnih slučajih občino, da zgradi skupne gnojnišnice na stroške lastnikov živine in to posebno v gosto naseljenih krajih) zato hočem podati našim živinorejcem kratek popis modernega, času primerne in cenene gnojnika, koji je prirejen za štiri odrasle glave goveje živine. Površino gnojnika si lahko vsakdo primerno s številom svojih govedi poveča ali zmanjša in sicer kakor zakon veleva 4 m² na vsako glavo odrasle govedi. Enako velja tudi za podlezino ali greznico, da vsebino iste primeroma s številom govedi povečamo ali zmanjšamo.

Seveda pa nikakor ne trdim, da se morajo vsi živinorejci ravnati pri gradnji po mojem spodaj priobčenem načrtu. Oni, ki imajo že gnojnišnico obzidano na način, da gnojniča ne odteka in se ne zgublja iz gnojnišnice, niso po zakonu primorani si zgraditi drugo. — Da si pa vsi oni živinorejci, ki so primorani po zakonu zgraditi si novo gnojnišnico, prihranijo na stroških in sitnostih, hočem podati kratek popis gradnje iste.

Kakor veleva zakon, morajo biti omejni zidovi in podlaga površine gnojnišnice zgrajeni iz neprodorne snovi: to je vse mora biti zidano iz opeke ali pa iz kamenja, znotranje stene pa s cementno malto ometane, ravno tako tudi podlezina ali greznica. Najboljša, najtrpežnejša in najcenejša pa je celokupna gradnja iz betona.

Načrt za gradnjo pravilnega gojnika.

V svrhu štedenje priporočamo vsakemu živinorejcu, da si, ako le more, sam izkoplje temelje in jama za greznico, sam priskrbi količino potrebnega hrušča, poskrbi, da so tla pod betonskim tlakom zadostno trdna, tako, da betonski tlak ne more počiti, sam priskrbi potrebnega cementa, pomaga zidarju pri izdelovanju in postavljenju potrebnega lesenega ogrodja za zid in končno pomaga pri vseh potrebnih podajaških delih.

Na deželi pa si živinorejci lahko pomagajo tudi na ta način, da si potrebno leseno ogrodje za zid in greznico eden drugemu izposodijo proti primerni odškodnini. Vsekakor pa še priporočam, da si vsak živinorejec priskrbi za izvršitev gradnje vsaj enega dobro izučena zidarja, ki naj mu poveri delo ali pa naj odda delo naravnost odgovornemu podjetniku, ki mora jamčiti za solidnost in varnost gradnje.

Naj na kratko opišem način gradnje pravilnih gnojišč:

Obmejni zidovi naj bodo napravljeni iz opranega hrušča in peska, pomešanega s cementom v razmerju 1:6, da je eden del cementa in šest delov hrušča in peska. Ta zmes naj se prvo suho dvakrat premeša in potem zmoči in spet dvakrat mokro premeša, šele na to naj se nameta v zato pripravljeno leseno ogrodje. Pri-pominjam pa, da je treba tako nametano zmes dobro potolči, da se kolikor mogoče stisne v svrhu, da ne ostane zid luknjičast, to je, da nam pozneje zidovi in

tlak na kakem mestu ne prepuščajo. S tem si tudi prihranimo znotrajni fini cementni omet.

Tla pod cementnim tlakom naj bodo trdna in ne rahla, ker drugače bi nam tlak s prerahlo podlago pod težino nako-pičenega gnoja lahko počil. S tem bi zopet izgubili obilo gnojnice, zraven tega pa nastale razpokline v cementnem tlaku kaj težko zamašimo, ako ne napravimo ponovno celo površino z novo cementno plasijo 2 do 4 cm debelo.

Površina cele gnojnišnice je razde-jena v dva dela z zidom po sredi, ki naj bo 10 cm debel in 10 cm visok. Ob vseh notranjih straneh, okoli in okoli, treba napraviti žleb za odtok gnojnice s primernim padcem tako, da se gnojnica lahko izteka skozi dve zato napravljeni luknji v greznico; tlak površine pa mora imeti najmanj 2% padca proti greznici. Ako pa je gnojišče prazno in ako hoče-mo, da nam morebitna deževnica ne teče v greznico, pustimo ob greznici v višini tlaka dve luknji v zidu tako, da more deževnica skozi iste odteči; ako teh lu-kenj ne rabimo, ju lahko zamašimo.

Zidovi greznice naj bodo enako napravljene kakor zidovi gnojišča; zraven tega pa morajo biti od znotraj s cementno malto fino ometani in zglijeni (en del cementa in dva dela finega spranega peska). Obok nad greznico naj bo tudi iz betona in sicer s takozvanega železnega betona.

Pokrivalo v odprtini oboka je lahko iz cementa in lahko tudi iz lesa in sicer solidno napravljeno, da nam ga voz ne pokvari, ko čez vozimo.

Opis se nanaša na v tej številki priobčeni gradbeni načrt in strokovnik umno zgrajenega gnojnika.

—:—:—

Izidor Nanuš, stavbenik:

STROŠKOVNIK ZA GRADNJO PRAVILNEGA GNOJNIKA.

Pričujoči stroškovnik je sestavljen na podlagi cen, ki se plačujejo za delo in stavbeni material v Gorici in njeni okolici. A tudi drugod v naših krajih ne bodo cene mnogo različne.

1. Kopanje v navadni zemlji z odvažanjem materiala:

a) za podlezino $2.10 \times 2.10 \times 1.45 =$	m^3	6.39
b) za temelje zidov $2 \times (3.60 + 4.80)$	m^3	1.—
$\times 0.30 \times 0.20 =$	m^3	1.62
c) za tlak $3.60 \times 4.50 \times 0.10 =$	m^3	1.62

Skupaj . . . m^3 9.01 à lir 11.— = lir 99,10

2. Izdelovanje temelja iz betona v razmerju 1:6 za zidove gnojnišnice $2 \times (4.90 + 3.40) \times 0.30 \times 0.20 =$ m^3 1.00 à lir 80.— = lir 80.—

3. Izdelovanje zida iz betona v razmerju 1:6 za podlezino s potrebnim ogrođjem in zopetna odstranitev istega 20 cm debel. $2 \times (1.70 + 1.20) \times 1.35 =$ m^2 7.83 à lir 30.— = lir 234.90

4. Izdelovanje zida iz betona za gnojnišnico 15 cm debelega s potrebnim lesenim ogrođjem in zopetna odstranitev istega $2 \times (4.80 + 3.60) \times 0.20 =$ m^2 3.36 à lir 34.— = lir 114.25

Isto za razpredelni zidec 10 cm v debelosti $4.50 \times 0.10 =$ m^2 0.45 à lir 36.— = lir 16.20

5. Izdelovanje tlaka iz betona 10 cm debelega na vrhu na fino zglajenega v razmerju 1:6 in fini omet $1\frac{1}{2}$ cm do 2 cm debel v razmerju 1:2 s potrebnimi žlebovi in luknjami $4.50 \times 3.60 =$ m^2 16.20 à lir 18.— = lir 291.60

6. Isto za tlak v podlezini enako kakor zgoraj $1.70 \times 1.70 =$ m^2 2.89 à lir 12.— = lir 34.70

7. Isto za obok nad podlezino iz železnega betona z odprtino $2.10 \times 2.10 =$ m^2 4.41 à lir 42.— = lir 185.20

8. Isto za omet s cementno malto v razmerju 1:2 na fino zglajen $2 \times (1.70 + 1.70) \times 1.35 =$ m^2 9.18 à lir 6.— = lir 55.10

9. Isto za pokrivala iz cementa s potrebnim železnim obročkom za dvigniti luči 0.60×0.60 št. 1 lir 22.—

Skupaj lir 1.133.05

Gospodarski koledar.

NOVEMBER.

Poljedelstvo: Iz njiv se spravljajo zadnji jesenski pridelki: krmska pesa, strniščna repa, korenje, kapus, ako se ni to zgodilo že oktobra. Kakor krompirja, je malo tudi pese, repe in korenja. Zato pa naj bo spravljanje in shranitev tudi teh pridelkov tako skrbna, kakor pri krompirju, da jih ohranimo pred vsakim gnitjem. — Večina ozimnega žita je že posejanega in je tudi že vzšla. Kdor misli še sejati ozimno žito, naj to stori čimprej. Le ono ozimno žito, ki se že pred zimo dobro ukoreníči in obraste, uspeva dobro tudi pozneje in da dober pridelek. Zato pa je treba pozimnim setvam bolj izdatno gnojiti nego pravočasnim z dušičnatimi in fosforatimi gnojili, ker je potrebno, da seme hitro vzklije in rastlina bujno požene iz zemlje ter se toliko obraste, da bo lahko kljubovalo tudi hudi zimi. — Nadaljujmo s kolikor mogoče globokim oranjem njiv, ki so namenjene za pomladanske setve. Nezorana ne sme ostati čez zimo niti ped njivske zemlje. Kdor ima hlevski gnoj, s katerim name-rava gnojiti pomladnim setvam, naj ga razvozi že sedaj ter takoj raztrosi in podorje.

Živinoreja: Kjer se ni še izvršil prehod k zimskemu krmljenju, naj se upošteva vse ono, kar je bilo nasvetovano v oktobrski številki tega lista. — V krajih, kjer hodi govedo na planinske pašnike, skoči ta in prihodnje mesece največ krav in junic. Skrbite, da breje živali ne bodo na prepihu, nastelajte jim dobro in krmitelj jih v zadnjem času brejosti le z dobrim senom. Teletom razkužite takoj po skočilvi popkovino, da se ne uname in začne gnojiti. V začetku naj sesa tele vsaki dve uri, da se ne presesa. — Pripusti k mrjascu le popolnoma dorasle svinjke. Ne plemeni v sorodstvu. Sorodna plemenitev se posebno v prasičjereji hudo maščuje. Ako hočeš dobiti od svojega prasiča obilo špeha, začni ga pitati, ko je vsaj leto star. Le popolnoma dorasla žival nastavi pri pitanju obilo toščice.

Travništvo: Z mahom poraščene travnike branajte pridno in odstranite mah. V to svrhu poslužujte se travniške brane, kakor je bila opisana v 5. št. letošnjega »Gospodarskega vestnika«, na str. 95. Kjer ne more en sam, naj si več posestnikov skupaj nabavi travniško brano. — Da zatrete popolnoma vsako raščo mahu, gnojite dobro travnike z gnojnico in umetnimi gnojili (s kalijevo soljo in superfosfatom). Le dobro pognojen travnik, da dovolj in obenem redilne krme.

Čebelarstvo: Kdor jih ni še, mora v tem mesecu vzimiti svoje panje. Razumen čebelar je že v oktobru izvršil vsa jesenska dela v čebelnjaku. Pregledal je vse družine, po potrebi dodal medu, zožal gnezdo, združil slabiče itd. V tem mesecu nima drugega dela, kakor da zavaruje svoje ljubljenske pred mrazom in nezgodami. V to svrho zamaže vse morebitne špranje na panjih s kitom in prazno medišče nagati s suhim listjem in slamo. Žrelo je zožati na par cm odprtine. Kdor ima v čebelnjaku miši, naj jim nastavi strup ali pasti, ker miši zelo vznemirjajo čebele v njih zimskem počitku. Vzemljene čebele pusti lepo na miru. Ne sekaj drv v bližini čebelnjaka in sploh ne rogovili tam okrog. Vznemirjene čebele porabijo mnogo več medu. To ni ne v tvojo in ne njihovo korist. — Če imaš vosek na razpolago, oddaj ga Slov. čebelarški zadrugi v Gorici.

Vinogradništvo: V vinogradu stojijo trte prazne in od njih odpada orumenelo listje. Trte se pripravljajo k zimskemu počitku, a vinogradnik še ne sme počivati, ampak izrabiti mora lepe jesenske in zimske dni za delo. Dela, ki jih opravljamo v jesenskem, zimskem in zgodnjem pomladanskem času v vinogradu so: okopavanje in gnojenje, obrezovanje trt in izmenjava slabih in trhljih kolcev, poprava zidov, jarkov in teras, ki zadržujejo zemljo, da jo ne odnaša deževnica, po potrebi in mogočnosti posipanje tal z laporjem, kopanje novih vinogradov in sa-

jenje cepljenih trt, kolči in bilf. Vsa ta dela zahtevajo mnogo časa in dosti delavskih moči. Po zimi imamo na polju in travnikih najmanje del in zato je zelo pametno, da izrabimo za ta dela zimski čas.

Kletarstvo: V kleti je v prvi vrsti skrbeti za primerno toploto, ker le če je klet topla, vino lepo dozori, se učisti in spomladi se ne zmoči več. Sode je doliti, da bo vino skoraj do vrha. Sode je zamašiti z lesenimi kipelnimi vehami. Vsak vinogradnik se mora prepričati, ali je njegovo vino stanovitne barve ali ne. Zato je napolniti iz vsakega soda kozarec vina in postaviti ga odprtega na mizo. Če vino v 48 urah zategne, mu bo potrebno dodati 8 do 10 ali 12 g metabisulfitu. Metabisulfit je najbolje dodati v vino tik pred pretakanjem. V tem mesecu se bere repa in slavi še kisati. Kadi s kisljo repo, ali zeljem nikakor ne staviti v kleti k vinu, ker se vino rado navzame tega neprijetnega duha. Tudi krompir in repo ni dobro spravljati iz klet, kjer je vino.

Vrtnarstvo: Pripravi gnojne grede. Posej zimsko špinačo, peteršilj in korenje. Radič pokrij z listjem ali pa z listnatim vejevjem, da bi zgodaj ozelenel spomladi. Vso drugo občutljivo zelenjavo pa pokrij z vejevjem, s turšičnim stebeljem ali pa s slamnatimi odejami, ako jo hočeš ščititi in varovati pred mrazom. Pokrij pa tako, da bo pokrivalo ali odeja oddaljeno 10 do 15 cm od tal.

Sadjarstvo: V prvi polovici meseca sadimo sadno drevje. Poznejšega sadjenja ni priporočati, ker se na koreninah ne more več tvoriti kalus. — Snažimo in

obvezujemo starejše sadno drevje. Ako nismo še pobelili debel, je sedaj zadnji čas za to. Obrezujemo pritlično drevje. — Gnojimo sadno drevje in prekopljimo drevesne kolobarje. Kjer se je bati malega zimskega pedica, opašimo na debela sadnih dreves lepljive pasove. — V neograjnih sadovnjakih in pri obcestnih nasadih zavarujemo mlado drevje pred zajci s slamo, koruznico, latami, lubjem in sličnim, da nas ne prehitijo sneg. — Jeseni izkopane divjake zakopljimo v zemljo, pa ne v butarah, da nam ne splesnijo korenine. — Presajajmo ribez. — Sadne shrambe večkrat preglejmo in prezračimo. Odstranimo iz sadne zaloge, kar ni zdravo. Da se ubranimo plesnobe in gnilobe, zažveplajmo sadno klet.

Cvetličarstvo: S čebulnicami nasa-jene gredice zavarujemo pred suhim mrazom s preperelim gnojem, listjem ali s smrekovimi vejami. Občutljive trajnice pokrijmo z listjem, preperelim gnojem ali mešanecem. — Nizke rože (vrtnice) ob-sujmo pedenj na visoko z rahlo prstjo, ali jih obložimo z listjem. Visoko debelnim vrtnicam porežimo predolce mladike in listje, ako ni že samo odpadlo, ter jih položimo na zemljo in pokrijmo z rahlo prstjo ali z listjem. Vrtnice pokrijmo tik pred mrazom, čim kasneje, tem bolje. — Pri sobnih rastlinah, ki stoje na hladnem, popuščajmo z zalivanjem, da jih ne motimo v zimskem spanju. V toplih sobah stoječe palme in druge listne rastline zalivajmo zmerno. Večkrat jim popršimo listje z mlačno vodo, da jim ne škoduje suhi sobni zrak.

Vprašanja in odgovori.

Št. 79. — M. Z. T. — Vi pišete: Svoji čas je vlada razglašala, da ima oziroma da prodaja vojni plen, obstoječ iz raznih predmetov, med njimi tudi stroje in aparate, orodje in slično. Pojasnite nam, kje se nahaja to skladišče in kam naj se obravčamo za morebitni nakup posameznih predmetov.

Odgovor: Obrnite se na Commissariato danni di guerra, Ufficio Ricostru-

zioni, Gorizia, Via Cannova (komisarjat za vojno odškodnino, obnovitveni urad v Gorici). Skladišče se nahaja pa v Červinjanu, kjer se redno skoro vsak mesec prodajajo različni predmeti na javni dražbi.

Št. 80. — L. I. P. — Vi pišete: Spomladi sem sejal šparglje, ki so še na istem mestu. Ali jih lahko presadim sedaj? Kako saditi in kako jim streči prvi dve leti?

Odgovor: Ne sedaj! Čas za presa-
janje špargelj je spomladi. Zemlja v ka-
tero mislite saditi, mora biti dobro po-
gnojena. Prvi dve leti ne smeste špar-
gljev rezati. O predmetu priobčimo še
primeren članek.

Št. 81. — Č. F. V. 112. — Vi pišete:
Imam leseno stiskalnico, ki mi jo zadnji
dve leti napada mali črviček (piškavec).
Kakšen pripomoček naj uporabim, da
uničim tega škodljivca?

Odgovor: Namažite stiskalnico z lan-
enim oljem tako, da pride olje črvom
do živega, na kar ti poginejo.

Št. 82. — L. I. P. — Vi prašate: Do
letos sem imel mal čebelnjak. Spomladi
pa sem sezidal na istem prostoru nov
čebelnjak za 8 A. Ž. panjev. Panji so še
vedno v istem redu, kakor prej. Jaz bi pa
imel rad 8 A. Ž. panjev spodaj. Ali mo-
rem sedaj postaviti A. Ž. panje dol, ker
jih imam sedaj na vrhu, in kranjiče na
vrh? Kako naj opravim to opravilo?

Odgovor: Lahko izvršite to opravilo
na čisto navaden način. Čebele se bodo
sicer sprva nekoliko mešale, a brez zlih
posledic. Če pa izvršite sedaj to opravi-
lo, lik pred pričetkom zimskega počit-
ka, boste dobro opravili.

Št. 83. — A. K. v T. — Vi pišete:
Moj sosed ima 26 let star vinograd, ki
mu je jel močno pešati. Ugiblje, kaj bi
bilo bolje, ali na novo rigolati ali trsje
pomladiti potem prerezanja debla 60 cm
nad tlami. S pomlajenjem zgubi samo 1
letino in ufeagne vinograd še dobrih 10
let roditi. Ali priznate način pomlajenja
in uspeh?

Odgovor: Na Vaše vprašanje je tež-
ko odgovoriti. Če ne vem vzroka, zakaj
trte pešajo. Vsekakor bi bilo dobro po-
skusiti tako-le: Vinograd dobro okopati
in močno pognojiti. Trte potem par let
rezati zelo krajko, da pridobijo na moči.
Spomladi bi bilo dobro pognojiti s čil-
skim solitrom. Če se trte kljub temu ne
bodo opomogle, jih izkopati. Leto prej
pa jih je rezati na dolgo, da se izkoristi
dobro njih zadnja moč. — U.

**Št. 84. — J. P. K. 111. — Pred ne-
davnim časom sem čital, da se bodo
razdeljevale nagrade za vzorne hleve,**

svinjake in gnojišča. Jaz sem napravil
letos nov svinjak, o katerem upam, da je
vzorno napravljen. Prosim, sporočite
mi, kam naj se obrnem.

Odgovor: Razpis in pogoje za pode-
ljevanje teh nagrad smo priobčili v lan-
skem letniku »Gospodarskega vestnika«
na str. 156 in 157. Obrnite se, ako želite
še nadaljnih pojasnil, na kmetijski urad v
Tolminu (Cattedra ambulante d'Agricol-
tura), v katerega področje spadate.

Št. 85. — G. Š. S. — Vi prašate: Ali
je res, da ni priporočljivo pokladati ži-
vini presvežega sena?

Odgovor: Res je. Sveže posušeno
seno more v gotovih slučajih kaj slabo
vplivati na zdravje živine. Pravilo velja,
da je novo seno šele po 6 tednu dobro
za krmljenje, to je takrat, ko dovolj po-
vire ali pokipi. O tem smo sicer že po-
ročali v julijski in junijski številki.

Št. 86. — G. J. D. — Vi prašate:
Imam žrebe, ki grize. Ali je to prirojeni
pogrešek ali privzgojeni vsled nepravil-
nega ravnanja?

Odgovor: Grizenje je prirojen po-
grešek, more biti pa tudi privzgojen, a-
ko z žrebetom neprimerno ravnamo, ga
dražimo ali kaznujemo. Navadno opa-
žamo ta pojav pri lahko razburljivih
nervoznih konjih. Sprva je to igračkanje,
pozneje razvada. Z mladimi konji ravnaj-
te prijazno, vendar s primerno res-
nostjo. Za igračkanje in draženje nima-
jo razumevanja. Ako jim podajamo
sladkorja ali drugih sladčic, postanejo
usiljivi. Če je žrebe že pokvarjeno, je le
težko kaj doseči z njim. Dobrohotno po-
stopanje konja skvari, strogost in kazen
ga ne popravi.

Št. 87. — O. G. R. — Vi prašate:
Kako naj gnojim, da mi bo zelenjad do-
bro uspevala?

Odgovor: Za zelenjadne nasade
tvori hlevski gnoj najboljšo podlago. V
lahkih peščenih fleh naj se uporablja
bolj kravji gnoj, ki se bolj polagoma raz-
kraja, v težki, torej bolj mrzli zemlji pa
konjski gnoj, ki se hitreje razkraja in ki
proizvaja večjo gorkoto ter razen tega
tudi izredno močno zemljo rahlja.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom navedene kmetijske potrebščine se dobijo zajamčeno dobre v zalogi Kmetijskega društva v Gorici, Via Carducci 6, drugo dvorišče in pa pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu, Via Torre bianca 19. — Kmetovalci pošluzujite se pri nakupovanju blaga teh dveh svojih organizacij.

Superfosfat. — Naročila, ki so bila do sedaj prijavljena tovarnam, so v polni meri potrdila letošnja predvidevanja glede na višanje uporabe tega gnojila. Razveseljivo je, da se višja raba superfosfata ne omejuje le na eno pokrajino, ampak ta povišek je v primernem razmerju razdeljen na celo državo, tudi na naše kraje. Za prihodnja naročila niso cene še določene, kažejo pa lahek pritisk navzgor. — Glavna naročila pa so že izvršena.

Čilski soliter. — Res, sedaj ni to gnojilo na dnevnem redu, a za spomladanske gnojitve se pričakuje velika poraba solitra. Ali pa bo trg mogel zadostiti vsem predvidenim potrebam in zahtevam, je dvomljivo. Razne težkoče bodo najbrže ovirale reden dovoz tega gnojila, ki ni do mač pridelek, temveč tujega izvora. Kaj storiti? Pravočasno naročiti in biti pripravljeni na precej visoke cene, ki se bodo za to prepotrebno spomladansko in poletno gnojilo zahtevale.

Zveplenokisli amonjak. — Vsled predvidevanih pičlih zalog čilskega solitra, tudi na spomlad, je pričakovati, da se raba tega gnojila, ki je v večji količini na razpolago, znatno zviša. Tudi je cena temu gnojilu primernejša od cene solitra.

Kalijeve soli. — Na trgu ni nikake živahnosti. Tudi naročila niso preveč številna.

Tomaževa žindra. — Blaga ni na trgu ravno preveč. Ker je popraševanje precejšnje, se cene

držijo visoko. Gnojenje s Tomaževo žindro je lahko nadomestiti s superfosfatom in apnom, kar je tudi ceneje.

Orehove tropine. — Cena se drži, a je primeroma visoka z ozirom na sedanjo letno dobo, ko bi morali biti seniki polni. Znak, da se kljub zadostnim zalogam sena, rabijo vedno v večji meri pri krmljenju tudi orehove tropine. In ta znak ni ravno slabo znamenje. Kakor smo že večkrat rekli, ponavljamo, tudi danes: raba orehovih tropin se mora udomačiti v vsakem hlevu.

Modra galica. — Trg se je že začel gibati. Sklenile so se že nekatere dobavne pogodbe. Na sploh pa vlada sedaj še mir. Skakanje valute svetuje previdnost pri przgodnjem naročanju blaga.

Senoin slama. — Živahnost trga je nekoliko popustila. V notranjosti države skačejo cene pri senu od 50 do 70 lir za 100 kg. — Za slamo se plačuje v notranjosti 21 do 27 lir za 100 kg.

Vino. — Stare zaloge so skoro izčrpane. Cene za staro vino se držijo. Za nova vina pa cene niso še ustaljene. Značilno je, da prihajajo iz vseh vinorodnih krajev vesti, da je letošnji vinski pridelek primeroma pičel. V naši državi se je pridelalo letos krog 8 milijonov hektolitrov manj vina kakor lani. Predvideva se porast vinskih cen.

Med. — Količina letos pridelanega medu je prav pičila. Jézenska paša je povsod popolnoma odrekla. Popraševanje normalno, a se pozneje gotovo zviša. Cena krog 10 lir za kg na debelo ni previsoka.

Vosek. — Slovenska čebelarstva zadruga vkupi vsako množino pristnega, naravnega voska. Plačuje ga največ do 16 lir za kg po kakovosti.

Poravnajte naročnino za „Gospodarski vestnik“!

Gospodarski drobiž.

Seznami stavbenih mojstrov. — V novih pokrajinah je mnogo stavbenih odnosno zidarskih mojstrov, ki so prišli do tega mesta na podlagi posebnih izpitov. Kr. odlok z dne 3. septembra 1926. št. 1690 (N. C. št. 233) določa, da se ti stavbeni mojstri vpišejo v posebne sezname. Osebe, ki smatrajo, da imajo pravico priti v te sezname, morajo v teku treh mesecev od objave kr. odloka, to je do 7. januarja 1927. vložiti v pisarnah prizivnih sodišč, posebno prošnjo na koležkovanem papirju 2 lir z vsemi potrebnimi listinami.

Zakon o namakanju in uslanovljanju tozadevnih udruženj z dne 2. oktobra

1922. št. 1747 je raztegnjen sedaj tudi na nove pokrajine. Zakonski predpisi so precejšnje važnosti. Pravilno in smotreno izvajanje novega zakona more tudi v naših krajih roditi dobrih uspehov. O priliki spregovorimo o zakonu nekoliko obširneje.

Letošnji pridelek žita v naših pokrajinah. — V furlanski pokrajini znaša pridelek 460.000, v Istriji 227.665 in v tržaški pokrajini 44.500 stofov.

Zatiranje borovega lubadarja. — Borov lubadar je velik sovražnik borovih nasadov, posebno v kraških z borovci požozdenih okoliših. Po zakonu so lastniki dolžni sami na lastne stroške uničiti vse

zapredke, ki jih je ta škodljivec napravil v borovju. A vsled nemarnosti se ta posej večkrat opusti v veliko škodo celega nasada. Opozorjamo prizadete, da sedaj je najpripravnejši čas za zatiranje te zalege. Ne le strah pred globo, ki ji zapade, kdor bi zapredkov borovega lubadarja ne podrl, temveč tudi čut do dolžnosti in zavest, koristiti sebi in drugim, mora podžgati vsakega, da uniči vso to golazen na svojih borovcih.

Slabo gospodarstvo v naših gozdovih je dalo povod, da se skličejo ob koncu novembra v Videm na zborovanje zastopniki naših pokrajin v svrhu ukrepov za boljšo zaščito naših gozdov.

Tudi žrebci morajo biti potrjeni. — Ukazni zakon z dne 13. avgusta 1926, št. 1550, (U. L. 214) odreja, da morajo biti potrjeni od tozadevnih komisij vsi žrebci, ki so namenjeni za javno spuščanje. Prestopke kaznuje sodnija z globo od 500 do 2000 lir. Razen tega mora lastnik žrebca, ki je bil kaznovan, vedno žrebca tudi rezati.

Carina na uvoženo žito v dobi od januarja do konca avgusta 1926, ki jo je dobila državna uprava, znaša 580 milijonov lir, od teh 37 milijonov v mesecu avgustu.

Uvoz žita je znašal v dobi od januarja do 31. julija 1926 krog 14,860.000 stofov v vrednosti dveh milijard in pol, v isti dobi leta 1925 pa nad 18,000.000 stofov.

Pridelek žita v Evropi bi znašal letos krog 510 milijonov stofov, krog 30 milijonov manj, kakor lansko leto.

Poplavljenji bodo deležni davčnih olajšav. — Da to dosežejo, morajo priglasiti svojo škodo in pravočasno nasloviti na pristojne davčne urade posebno prošnjo za znižanje odnosno odpis davka.

Izkazali so posebne uspehe v žitni vojni v goriški okolici sledeči naši kmetovalci: **Jug Ivan** in **Pavletič Ivan** iz Solkana, **Mozelič Tomaž**, **Beltram Ivan** in **Brumač Dominik** iz Mirna, **Saunig Anton** iz Bili, **Volčič Josip** in **Godnič Ivan** iz

Komna, **Lukežič Ivan**, **Devešak Ivan** in **Pelejan Josip** iz Sovodenj, **Pahtor Karl** iz Opatjesela, **Černe Ivan** in **Soban Ivan** iz Vrtojbe, **Remec Josip** in **Remec Josip** iz Oseka. Pridelali so na ha (10.000 m²) prostora od 26.09 do 13 q pšenice. Posejali so različna semena, od katerih so se obnesle nekatera več, druga manj. Na vsak način pa je uspeh takšen, da kaže kmetovalcem v goriški okolici sejati iz vseh ozirov več pšenice kakor je bilo do sedaj v navadi.

Boj poljskim mišim. — Ponekod se je zopet pojavila v velikem številu ta golazen, ki dela obilo škode, posebno mladim murvam. Poljedelci naj zairajo miši s pomočjo občinskih uprav. Kmetijski uradi pojdejo v tem pogledu našim kmetovalcem rade volje na roko.

Omejitve ovčje in kozje paše. — Videmska, Iržaška in pulška prefektura so izdale posebne predpise, ki omejujejo ovčjo in kozjo pašo. Vsi v pošteev prihajajoči živinorejci naj prašajo prej na domačem županstvu, predno bi peljali svoje čede kam drugam na pašo. — Odredbe zasledujejo namen, omejiti širjenje kužnih bolezni med drobnico.

Za povzdigo kokošjereje in zajčjereje je vlada izdala poseben odlok, ki med drugim določa tudi ustanovitev vzornih kokošnjakov in zajčarn pri obstoječih pokrajinskih kmetijskih uradih. O predmetu bomo še poročali.

Listnica uredništva: Svoje cenjene sotrudnike, kojih članke nismo še priobčili, prosimo oproščenja. Ščasoma pride vse na vrsto. — Na razna vprašanja odgovorimo v prihodnji številki, in onim, ki so priložili znamke, pa prihodnje dni pismeno.

Listnica uprave: Vsem zamudnim naročnikom smo poslali terjatve in zadnji številki lista smo priložili tudi poštne položnice. Nekaj jih je, ki kljub temu niso še napravili svoje dolžnosti. Prosimo tudi te zamudnike, da poravnajo svoje zastanke čimprej. Tudi mi bi imeli radi svoje knjige v redu. Znesek 10 lir ni pač tako velika stvar.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrni se na staro tvrdko

Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
fornirane ali iz različnega lesa, od najpriprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.

Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslojje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih $4\frac{1}{2}\%$. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru najugodnejše. Spréjema vloge na **tekoči račun**.

Daje svojim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim otvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt.

Kmetje, kmetijska udruženja!

Umetna gnojila in kmetijske stroje
dobite najbolj po ceni
pri

Federazione Agraria Giuliana

A. S.

CENTRALA

v TRSTU, Via Cesare Battisti 21: telefon št. 25-92
SKLADIŠČE: Ronchi, Cormons, Koper.

Drevesnica - brata Širca - Dutovlje na Krasu (prov. di Trieste)

ima na prodaj cepljeno sadno drevje, nizko in visoko deblato od 50 cm do 2.50 m visokosti, zdravo ter strogo sortirano, najboljše vrste hrušk, jablan, breskev, češenj in višenj itd.

Cena zmerna!

Postrežba točna!